1869. XIV évfolyam. **97-dik szám.** **Csütörtök, augustus 19.**

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési dij:

Egész évre . . . . . 12 frt. o. é.
Félévre . . . . . 6 „ „ „
Évnegyedre . . . . . 3 „ „ „
Egy hóra . . . . . 1 „ „ „

Szerkesztői szállás:
belső sz.énutcza **131.** szám.

Kiadó hivatal:
középutcza Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési dij:
öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdij.

Hirdetések felvétetnek:
Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
„ Haasenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11 szám.)
Pesten: Zeisler M. (Király utcza 60 sz.)

Nyilttéri czikkek
sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimendők.
Előfizetés s hirde s a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhivás a „K. KÖZLÖNY“ 1869. II-dik félévi folyamára.

Egy évre . . 12 forint o. ért.
Félévre . . 6 „ „ „
Évnegyedre . 3 „ „ „
Egy hóra . . 1 „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutcza Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

☛ Az előfizetési összegek beküldésénél **postai utalványt** kérünk használni, mely **jutányosabb** és kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél; igy például: 3 frtért 18 krt kell fizetni a feladásnál és 3 krt itt az átvevésnél, holott a **postai utalványra 1 darab 10 kros bélyeg ráragasztásával minden ki van fizetve.**

Stein János,
a „K. Közlöny“ kiadója.

Földtehermentesités.

I.

(**S.**) Lapunk ez idei 94-dik száma egész terjedelmében közlé a földtehermentesitési alapigazgatóság elnökségének folyó évi julius 14-kén kelt hirdetményét, melylyel a magyar királyi bel- és pénzügyminiszteriumoknak az erdélyi földtehermentesitési ügy végleges megoldását eddig függővé tett egyes kérdések, mint az erdők és legelők, taxák és vegyes szolgálmányok, ugy az 1867-dik évi vegyes bizottság által felderitett más kérdések fölött kiadott határozatát közzé teszi.

Megnyugvással vehetik tudomásul a vételjogosultak e hirdetés második részéből, melyben az alapigazgatóság a földtehermentesitési munkálat jelen állását rajzolja, azt: hogy végre az annyi ideig függőben volt vegyes szolgálmányi igények ellátására is elkerült a sor, és hogy ezek már most mindenekelőtt elővétetnek és elintéztetnek.

Czélszerünek találjuk továbbá azon intézkedést is, mely szerint az erdőkért és legelőkért járandó kárpótlás azonnali folyamatba inditása érdekében, ezen kárpótlás az ezután ellátandó ily munkálatoknál az urbériségek és esetleg tizedért adandó végleges kárpótlással együttesen fog megállittatni.

Szintoly örömmel fogadjuk az alapigazgatóság azon biztositását, mely szerint oly intézkedéseket tett, hogy a földtehermentesitési munkálat minden irányban, valamint benn az igazgatóságnál és számvevőségnél, továbbá a pénztárnál, ugy szintén künn a valósító bizottmányoknál a lehető szorgalommal és erélylyel folyjon minden irányban.

Általában tapasztalhatták az érdekeltek, hogy az alapigazgatóság átalakitása után, mióta t. i. az ügyek közvetlen élén feladatától áthatott erélyes főnök áll, s a nagyrészben új tagok is hasonló hazafias buzgalommal látnak teendőik után, a kárpótlási munkálat nagy előhaladást tett, bárha, mint az emlitett hirdetmény kimutatja, még igen sok van hátra, mig ezen munka óhajtott véget érend.

A volt kormány ellenséges politikája, s az ezelőtti alapigazgatóság némely tényezőinek mulasztása annyira összebonyolitotta e különben egyszerü ügyet, annyi akadályt görditett annak természetes, gyors lefolyása elébe, hogy a mostani hazai kormány, s annak újabban beállitott közegei a legjobb akarattal is csak „térben és időben“, s a legnagyobb erőfeszitéssel adhatják meg annak a kivánt lendületet.

Erdély a magyar-osztrák birodalom e végvára, a terjedelmes birodalom szélén fekszik, megfosztva mindattól, a mi nemzetgazdászatát emelhetné, s a haza iránti kötelességeinek teljesitésére, a közterhek könnyebb hordozhatására képesithetné.

Ily körülmények közt a birodalom minden más részénél sürgősebb, komolyabb szüksége lett volna azon munkaerő kárpótlására, melyet 1848-ban az urbériséggel veszitett.

Mindamellett csakugyan ugy bánt vele az osztrák kormány, mint mostohával, mint oly országrészszel, mely a birodalom szivétől legmeszszebb fekszik, s ennélfogva legkevésbé igényelhet figyelembevételt; holott éppen ezért az osztó igazság és méltányosság, a különböző országrészek erejének egyenlő kifejtése tekintetéből megvárhatta volna, hogy kiváló ápolásban, sőt némi kedvezésben is részesüljön.

Az erdélyi részek mindez óráig egy árva földhitelintézetben sem részesülhettek; mert a mi ehhez okvetlen kellene, itt a telekkönyvbehozatala is utoljára maradt, valamint az urbéri kárpótlást is akkor kapják cseppenként, egyenként elpárolgó adagokban, mikor másutt ez ügyet rég elfeledték.

Meg vagyunk győződve, hogy kormányunk s az újabb földtehermentesitési alapigazgatóság mindent elkövet, hogy az idegen, szeretetlen kéz által felhalmozott e bajokat megszüntesse, s a kárpótlási ügyet mielőbb kielégitő módon befejezze, mikép végre mi is abba a kellemes helyzetbe jussunk, hogy azt hova hamarább nem annyira elfeledjük, mint inkább megelégedéssel tekintsünk viszsza a kivivott eredményre; ámde éppen a fenn elősorolt nyomasztó körülmények miatt nem tehetjük, hogy az előttünk fekvő hirdetmény azon első részére, mely az e tárgyban legújabban kiadott miniszteri határozatokat tartalmazza, ne tegyünk némi jóakaró észrevételt; miről a jövő számban.

Lapszemle.

A földbirtok-kérdés Angliában.

„A „Presse“-nek irják Londonból aug. 5-ről: „Az angol aristocratiát aggodalom fogja el, ha a jövő ülésszakra gondol, mert Gladstone kötelezte magát, hogy ennek tartama alatt a földbirtok kérdést fogja tárgyalni. Ezen kérdés kétségtelenül századunk legfontosabb kérdése, mert Angolországban békés socialis forradalmat idézend elő, melynek visszahatása Európára nem fog elmaradni. A nemesség félénken tekint Brightre, ki némán ül a miniszertanácsban és szigoru tekintetét a felsőházra szegezi. Salisbury, az aristocratia képviselője, politikai barátai figyelmét multkor Bright beszédének ama helyére irányzá, hol ezen higgadt, de vas következetességü néptribun kijelenti, hogy nézete szerint az ország mindaddig nem fog tartós békének örvendeni, a mig a földbirtok számosabb egyén kezébe nem jut.

A földbirtok monopolium sokkal bensőbb összefüggésben áll az angol nép általános politikai és socialis helyzetével, mint közönségesen feltesik. A chartisták azért szenvedtek hajótörést a parlamenti reformokra czélzó törekvéseikben, mert először is a földbirtok-monopoliumot támadták meg, mialatt a mostani radical iskola e kérdést csak akkor fogja megpenditeni, ha a parlamenti reform minden részeiben befejeztetett. Jones-t a bánat ölte meg, mert tapasztalta, hogy szava pusztán hangzott el, midőn számtalan bizonyitékokkal kimutatta, hogy Angolország földje nehány család tulajdona.

Minden beszédében felemlité, valjon jogos-e, hogy az országút 23 mértföldnyi hosszuságban, futja be Cleveland herczeg birtokait. Megkérdezte a néptől, vajjon nem tudja-e, hogy Breandate marquis kastélyától 100 mértföld hosszeságu egyenes vonalban mindenkor saját területén utazhatik a tengerig? Emlékeztetett, hogy Sutherland herczeg a hasonnevü skot tartomány egyedüli birtokosa, mely egy tengerparttól a másikig terjed. Devonshire herczegnek roppant terjedelmü egyéb birtokain kivül, Derby grófságban még 96,000 hold földbirtoka van. Richmond herczeg Goodwoodnál 40,000 holdat, Gordon Castle mellett 300,000 holdat bir. Norfolk herczeg parkja Sussexben 15 mértföld körfogatu.

Ezen nagyszerü uradalmak folyvást nyernek terjedelemben a kisebb birtokok absorbeálása által. 1770-ben Angolország földje 250,000 testület és magánbirtokos közt volt felosztva, 1822-ig ezek száma 32,000-re apadt le, s most az egész földet 30,000 tulajdonos birja. Ezen állapot mindinkább türhetlenné válik, főleg miután az aristocratia birtokain a földmivelést folyvást szükebb határok közé szoritja, mivel a bérlők zugolódnak és Bright Irland tekintetében inditványozá, hogy az állam vegye meg a földet a nagy birtokosoktól és ossza ki azt a kisebb bérlők között, a kik az árt évi részletekben fizetnék.

Az aristocratia érzi, hogy Bright ezen javaslata social forradalomra vezet, s azért lehetőleg törekszik magát bérlőitől emancipálni: Stanley maga is bevallotta, hogy a földmivelés alól megvont föld Angolországban 26.000,000 holdra terjed, s hogy csupán 16.000,000 hold van megmivelve.

A bérlők, kik vonakodnak az általuk hosszu évek óta bérlett földet odahagyni, erőszakosan üzetnek el és gyakran a legnagyobb nyomornak tétetnek ki. Stafford marquisnő nehány év előtt 794,000 hold jó földet vont meg a földmivelő családoktól, s midőn ügynökei ellenállásra találtak, Farr, Rogart, Golspic és Koldoban községekben felgyujtották a kisebb bérlők házait. 15 év előtt, Glengarry lord halála után, özvegye nem akarta megnyujtani a haszonbéri szerződéseket és a bérlők házait felgyujtatta. A szegény családok hónapokon át barangoltak szerteszét a nélkül, hogy menhelyre találtak volna, s noha a közvélemény szigoruan megbélyegzé e kegyetlen eljárást, mégis általánosan el lőn ismerve, hogy Glengarry ladi nem szegte meg a törvény betü-értelmét, mely Angolországban annyi áldozatot követel.

An angol aristocratia hatalma ugy politikai, mint socialis tekintetben, a földbirtokon alapszik, melynek értéke a jelen század kezdete óta hihetetlen arányban emelkedett. A virágzó ipar folytán, számos város határai tetemesen kiterjesztettek, a földmivelésnek szánt téren házak épültek, melyek aristocrata tulajdonosaiknak, — p. Westminszter marquisnak, ki azon tér nagyobb részének birtokosa, melyen London áll, — majdnem királyi jövedelmet biztositanak.

Az aristocraták tehát leginkább az iparnak köszönik meggazdagodásukat, s mégis nem ők, hanem az iparosok azok, kikre az államterhek legnagyobb része sulyosodik, 1798-ban, midőn a Franczia ország elleni harcz roppant áldozatokat követelt, a földadó 1.214,430 fonnt sterlingben állapittatott meg. Mialatt az államnak egyéb meg nem állapitott jövedelmi forrásai a nevezett évtől kezdve mesés módon növekedtek, a lord taksa, mely kiválólag az aristokratiát terhelé, változatlan maradt.

Ugyanazon évben Pitt két törvényjavaslatot nyujtott be az alsóházban az ingó és fekvő vagyon megadóztatása iránt. Az ingó vagyonra vetett adó ellenmondás nélkül elfogadtatott, mialatt az ingatlanra vetett csak egyre terjedő szavazattöbbséggel lön elfogadva, s ez is az elnök szavazata volt. Az aristocratia, mely hatalmát oly mesterileg tudta elrejteni a törvény formái alatt, hogy a naiv nép szeme alig képes annak gyökereit feltalálni, akkor figyelmeztette Pitt-et, hogy megszünik miniszter lenni, ha bátorkodnék a billt a felsőháznak előterjeszteni. Innen van, hogy a földbirtok még jelenleg is oly alárendelt szerepet játszik Angolország pénzrendszerében és csak $2\frac{1}{3}$% kal járul az államterhek fedezéséhez, mialatt az ipar $97\frac{2}{3}$% kot fizet. Ismerjük most a nehéz problemát, melynek megoldását Bright magának kitüzte.“

Gyarmathi Samu

A.-Fejérmegye volt főjegyzője búcsubeszéde.

(Folytatás és vége.)

Alig, hogy a szervezkedés ezen küzdelmein keresztül hatoltunk, 1861. november 28-ról, 5895. udvari szám alatt, az alkotmányos megyei bizottmányokat feloszlató rendelet jelent meg és 1862 január 8 kán, 4269/1861-ki szám alatt, az octroyált megyei bizottmányok átalakitására vonatkozó rendelet. Az alkotmányos megye újra megszünt élni. Leverőleg hatott ez az országra átalánosan, és itt egy nevezetes válpont következett be Alsó Fejérmegyére, melyet érintetlenül nem hagyhatok.

Az ország ő Felsége kormányának ezen eljárásában a visszaállittatni igért alkotmány az ország önállósága és függetlensége ellen egyenes és minden eddigieknél veszélyesebb támadást vala kénytelen felismerni. Erdély csaknem minden törvényhatóságainak főtisztjei s alkotmányosan szervezett tisztikara visszavonult.

Alsó-Fejérnek helyzete különbözött a többi törvényhatóságokétól. Itt azon elemek, melyek a társadalmi rendet az ország egységével és önállóságával ellenséges érdekek gyámolitásáért törekedtek felzavarni, teljes erő kifejtéssel támadták meg a törvényes állást.

Kezökre játszani a közigazgatási és megyekormányzati hatalmat, nem egyebet tett volna, mint nyilt győzelemre juttatni amaz ellenséges törekvéseket, s egészen átengedni a tért, hogy egy a józan szabadság és jogegyenlőség alapjáni közös nemzeti fejlődésnek a provisorium által különben is elnyomott plántái gyökereikből kiirtassanak.

Két dologgal tisztában volt mindeki: hogy az ismét nyilt ellenségünkké szegődött kormányt elősegitni nem kell, s

hogy a rendet fentartani, a tért megőrizni és a demoralisationak tovább terjedhetését megakadályozni szükséges.

A megye higgadtan fontoló értelmisége át volt hatva azon meggyőződéstől, hogy a megye főispánjának és tisztikarának az előbb jelzett veszélylyel szemben helyökön maradni mennyire szükséges, de kisebb vagy nagyobb körökben kifejezetten nyilatkoznia, az ország egységesen kifejlett politikája tiltá, egyedül az egyes tisztviselők öntudatosságára és áldozatkészségére lehetett támaszkodnia.

Politikai reputatioja alkotmányos országban mindenkinek féltett kincse, a hazafi kötelesség érzete győzött, s a megyei tisztség a megye nyugalmáért koczkára veté individualis reputatioját.

Sokan kedvtelést találtak benne ellenkezőleg itélni meg azt, de azok, kik a dologgal közelebbről voltak ismeretesek, nem kerestettek és nem is kerestek önzést azon tisztviselőknél, kikre nézve a közszolgálat az akkori nyomoru fizetések mellett, már különben is hazafiáldozat volt. A tekintetes bizottmány higgadtsága azonban nem hagyá jutalmazatlanul e hazafi áldozatot, mert a midőn alkotmányos jogaiba visszalépett, maga mentette meg tisztviselőinek fenyegetett reputatioját, a midőn azok mindenikét alkotmányos uton is újra megválasztotta.

1861. octobere után e gyülés terem ajtai már csak az octroyált bizottmánynak nyiltak meg.

1863. márczius 23 kán és junius 24-kén egyedül a kormány alkotmányellenes kisérleteinek végrehajtására, a szebeni tartománygyülésre küldendő követek megválasztására.

1865. october 10-kén a Kolozsvárra és 1866. 30 kán a Pestre összehivott országgyülésekre küldendő-követek megválasztásának elintézésére, már újra az alkotmányosan szervezett bizottmány hivatott össze, de csak is ezen egyedüli ügy elintézésére, a nélkül, hogy a megye alkotmányos tevékenységébe visszahelyeztetett volna. Én 1862. jul. havában a főjegyzői tollat kénytelen voltam újra letenni, mert szolgálatom más helyen vétetett igénybe, azonban ekkor sem maradván egészen távol a közügyek menetének figyelésétől, kötelesnek érzem magamat azon elismerés nyilvánitására, miszerint Alsó Fejérmegye tisztsége élén főispánjával együtt hazafias nyugalommal tekinthetett vissza arra a nehéz küzdelemre, mely ezen korszakon áthuzódott, midőn a hazafi érzületnek a viszonyok és helyzet kérlelhetetlenségével kellett csatára szállni minden napon. A tér, a közrend és megye becsülete megőriztetett.

Végre 1867. augustus 6-kán a tekintetes bizottmány alkotmányszerü tevékenységébe visszalépett. E megye főispánja hazafi érzületének, férfias kitartásának és kormányzati bölcseségének jutalmául, mint már teljesen alkotmányos főispán foglalhatta el székét, s a megye 1848 után ezen gyülésen választotta meg először alkotmányosan tisztviselőit. Az alkotmányos élet rendes medrébe szállt a 1868. márczius 10-kén a tekintetes bizottmány kivánatának hódolva én harmadszor vettem a főjegyzői tollat kezembe.

Ezen utolsó korszakot, mely közelebbről ismeretes a tekintetes bizottmány minden egyes tagja előtt, nem akarom ecsetelni, de némi észrevételeket még sem mellőzhetek.

Sokan eltörték a pálczát Alsó-Fejérmegye felett, s nem tartózkodtak kimondani, hogy a megye, mely régen az erdélyi oppositio zászlóvivője volt, alásülyedett, mert ma már nem képes oppositiot alkotni szemben a kormánynyal. De én, midőn harmadszor léptem vissza ezen zöld asztal mellé, éppen abban ismertem rá, nem csak a régi, de az emelkedett Alsó-Fejérre, hogy a midőn nem léteznek többé azon törekvések, melyeknek egy pár évtizeden keresztül annyira szivósan opponált, ma nem opponál azon kormánynak, melynek éppen létesülhetéseért volt rettenthetetlen oppositio 1848-ig. Ez tanusitja legvilágosabban, hogy e megye teljes öntudatossággal lobogtatta a tiszta hazafiság zászlóját akkor és most, és ez az tekintetes bizottmány a mit a rövid látás következetlenségnek, a józan felfogás ellenben politikai érettségnek, bölcseségnek nevez.

Vannak meglehet, kiket nem elégit ki teljes mértékben a közigazgatás, valamint az igazságkiszolgáltatás folyama, s bizonyára nincsen talán senki, a kinek mindkettőre nézve ne volnának még teljesen jogosult óhajtásai, de annyi tény tekintetes bizottmány, hogy a közigazgatás nagyon kevés törvényhatóságban vezettethetik még csak ugy is, de igen roszabbul sokban, annyi tény, hogy a tekintetes bizottmány levetkezve minden rajongást, oly biróságokat alkotott, melyek a versenyt kiállhatják ma bármelyik törvényhatóságéval, de a melylyel megforditva nem erősen sok törvényhatóság biróságai versenyezhetnének a vesztés bizonyossága nélkül.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A hiányoknak oka nem itt, hanem a megyék általános rendezetlenségében keresendő, és abban, hogy a fejlödés fokozatossága egyebek felett időt követel.

Lehettek és voltak is jól tudom, kik saját tevékenységemet s csekély befolyásomat a megye közéletére élesen birálták.

Egyetlen egyszer ütköztem meg rajta tekintetes bizottmány. Eleitől tisztában voltam én azzal, hogy a ki a politikai tevékenység terére lépett, nem illatos pázsinton, hanem töviseken és érdes szikladarabokon jár, melyekkel ha élesebben kell érintkeznünk, vérzést gyakran okoznak. 23 évi tapasztalat a politikai élet pályáján, melyhez elég keserüség is vegyült, teljesen meggyőzött arról, miszerint egyedül azon öntudat, hogy a közérdeket hazánk és nemzetünk közjavát semmi nagyravágyás, semmi magánérdeknek fel nem áldozánk, a maradandó, birható jutalom fárakozásainkért.

Voltak hiányok bizonyára szolgálatomban, igen sokakat ismertem fel magam is, de megnyugtat az, hogy a melyeket tettem, azokra e megye polgárai jóllétének, nyugalmának, anyagi és szellemi elöhaladásának érdekei vezéreltek csupán, szolgáljon ez okul amazok elnézésére.

Lehetnek egyesek, kik néha csekély befolyásomra hivatkozva, sértve találták magokat, mert nyiltan kelle megtagadnom azt.

Fájó érzettel tettem mindannyiszor, mert legtöbbnyire barátaimat érte e sors, de a közérdeket magamnak feláldozni nem tudám. A tiszta democrat irány nem az, a melyet napisajtónknak egyrésze, fájdalom, elferditetten, lealacsonyitottan, a nép nyugalmát megzavaró czélokra használ fel bünösen, de azon tiszta democrat irány, mely felé e szabad nemzetnek törni kell, kettöt követel a közszolgálat emberétől, mindenekfelett: **képességet** és **munkát**.

E kettőnek birása nélkül senki sem tarthat ma jogosult igényt közhivatalokra, mert a munka és haladás e korszakában a közhivatali pálya többé sem valamely ambitionak kielégitésére, sem alimentationis institutioul nem szolgálhat.

Ezen elvek vezéreltek tekintetes bizottmány és a hol azoktól néha talán eltávozni látszattam, nem azoknak megtagadása, hanem a viszonyok legyözhetlen kényszerüsége volt, mit a távolabb állók gyakran nem láthattak ugy, mint az, a kinek azokkal közvetlenül meg kellett küzdenie. Nyugodtan állok azért birálóimmal szemben, s teljesen megnyugtató önérzettel tekintek végig a zöld asztal mellett és a megye szolgálatában folytatott hivatali pályámon. Mit az ifju kebel a zöld asztal mellé először léptekor ábrándos szeretettel csüngvén a haza jövöjén, álmodott, annyiszor megtört remények után, megérte e szürkülö fő egy dicsöbb jövönek teljes felvirulását. A megye nem volt, hanem lesz. Senki sem üdvözölheti teljesebb örömmel és jogosultabban kormányunknak a megyei intézmény átalakitása felett nyiltan kifejezett nézeteit, midön azok saját meggyözödésével, melyeknek már egy évvel ezelött világos kifejezést adott, a vezérelvekben annyira öszhangzanak. Bennem erössé szilárdult a meggyözödés, hogy a midön néha visszatérendek, meglátandom a munkás életpezsgést, anyagi és szellemi emelkedést, s polgártársaim egységes jóllétét virulni ama téreken, melyeket 20 évvel ezelött a meghasonlás vériszappal boritott.

És most legyen szabad kifejeznem végre tekintetes bizottmány és méltóságos föispán úr lelkemnek azon óhajtását, hogy azon Alsó-Fejérmegye, mely annyi derékjei mellett legnagyobb részben méltóságodnak tapintatos és bölcs kormányzása alatt annyi nehéz viszontagságokból győzedelmesen emelkedett ki, emelkedjék folyton és legyen az alkotmányos szabadságnak és azzal párosult jogegyenlőségnek tántorithatlan öre, mig csak a magyar haza él.

Ajánlom magamat ugy méltóságodnak, mint a tekintetes bizottmánynak továbbra is nagyrabecsült bizalmába, én, ki azért hálával viseltetni meg nem szünendek soha!

Hatósági élet.

Erzsébetvárosról aug. 7-röl irják a „P. N.“-nak: Az annyira zaklatott Felsö-Fejérmegye nyugalmának helyreállitására kiküldött kománybiztos, hazánk köztiszteletü polgára Mikó Mihály jelen évi augusztus 6-ikán nyitotta meg a megye bizottmányi gyülését, s érdekes vala látni, menynyire siettek megyénk nágyjai és kicsinyei e fontos gyülésben részt venni, mely a már hirlapilag politikai Zsodomává és Gomorrhává sülyesztetni czélzott megye álláspontját fényre deritendő lehete. Az elnök megnyitó beszédét a nagy számu bizottmányi tagok és roppant hallgatóság viharos éljenzéssel fogadván a bizottmány, tekintve a megye rendkivüli helyzetét, megnyugvással fogadta a belügyminiszter rendeletét a királyi biztos kiküldetése tekintetében, s örömmel fogadta különösen azt, hogy a királyi biztosi teendőkkel Marosszék főkirálybirája bizatott meg, s ezen érzelmeket a bizottmány egy feliratában fogja tolmácsolni.

Gyülésünk első és második napján néhány felsöbb rendelet olvasásán kivül, (melyek közt a cultusminiszterium által kiadott iskolatanácsi rendelet is tárgyaltatván, a megye intelligentiájának több tekintélyes tagja választatott a megyei iskolatanácsa tagjává,) több megyebeli tisztviselő elleni folyamatban álló fegyelmi keresetek tárgyalásával telt el. Maurer Victor, Apáthy, Könczei, Hoffmann és Kohn alorvos a fegyelmi kereset alól itélet utján feloldoztattak, helyeikre visszatétettek, a mi Maurer Victor alispánra nézve lemondásának el nem fogadása iránti határozat mellett történt. — Szenkovits ülnök fegyelmi keresete megszüntetettett, miután lemondását beadta, lemondásában hangsulyozván, hogy a miniszterialis rendszernek a birói függetlenség irányábani tisztelője megyei választás utján concurrálni sem óhajt.

A kitüzött választások közül csak az alispáni, egy szolgabirói és esküdti állomások töltettek be választás által.

A törvényszéki elnökségre nézt kimodatott, hogy miután a törvény, mely a felállitandó alsó törvényszékek tagjait kinevezés által rendeli beállittatni, már szentesitve van, és miután a megye és bizottmánya feltétlen bizalommal viseltetik kormánybiztos Mikó Mihály urhoz, ezúttal választani nem kiván, hanem megkéri és megbizza kormánybiztos urat, hogy mind az elnöki, mind az ülnöki és jegyzői üresedésben lévő állomásokra helyettesitsen belátása szerint figyelembe ajánltatván az elnökre nézve, hogy az eddigi törvény szellemében a lehetöségig az idősebb ülnököt helyettesitse.

Érdekes jelenet volt, midön egyik bizottmányi tag ezen kérdés tárgyalása alatt inditványozta, hogy a megye bizottmánya örökitse meg jegyzőkönyvileg azon bizalma és köszönete kifejezését, melyet a kormánybiztos e gyülés vezetésével oly fényesen kiérdemelt s egyuttal fejeztessék ki az is, hogy e megye villongásainak s gyülései rendetlenségének ki az oka. Alig, hogy szónok ez utóbbit elöadandó vala, kormánybiztos úr ünnepélyesen félbe szakasztotta s határozottan kijelentette, miként semmi olyan tárgy vitatásába a gyülést belé menni nem engedheti, mely azonkivül, hogy a szönyegen lévő tárgygyal összekötve nincs, az általa véghezvitetni kelletö vizsgálatok tárgyába vág, s a vizsgálat elött határozat hozatalra nyomásul használtathatnék.

Horváth Boldizsár miniszternek a képviselőházban történt megtámadtatása miatt a gyülés riadó éljenzései között bizalom és részvétirat szavaztatott.

S midön végre a gyülés harmadnapján ez befejeztetett, a bizottmány tekintélyes része a viharos éljenzések között távozó elnököt egyetemlegesen szállására kisérte, Szilvási Sándor tag és birtokos ékes szavakban tolmácsolta megyénk bizalomteljes ragaszkodását, s köszönetét a tapintatos elnöklet vezetéseért, melyre a királyi biztos meghatólag válaszolt. 7-én teljes tiszti gyülésre gyüjté a kir. biztos a tisztviselőséget, hol hivatásuk lelkes és lelkiismeretes teljesitését mindnyájuknak lelkére kötötte. Végre megemlithetem még, hogy asztalt is teritett a bizottmányi gyülés után, mely a munkában és tanácskozásban kifáradt kedélyeket újra felvillanyozta s a köszöntö egymást érte. A főbb toasztok a királyra, a miniszteriumra egészben, különváltam még Horváth Boldizsárra, a kormánybiztosra és nejére, a honvédekre stb. mondattak.

Egyletek és közintézetek.

A helybeli ev. ref. főtanoda szegénysorsu tanulói részére f. é. május 28-tól jul. 1-ig kezem alá következő kegyes adományok folytak be:

a) **Buzában**: t. Borbély László ur (Dengeleg) 2 véka, s igy az utolsó közlemény $68\frac{1}{2}$ vékájával = $70\frac{1}{2}$ véka.

b) **Pénzben**: t. Bányai Elek ur (Lábfalva) 3 frt., id. gr. Bethlen Ferenczné ő nga 1 frt., Bernády Dániel ur (Bethlen) 1 frt., t. Fodor Gábor ur (ugyanott) 1 frt., gr. Bethlen Károly ur 6 frt., tiszt. Bakos Ferencz ur (Kudu, adja életéig) 2 frt. 80 kr., tiszt. Csürös József ur (gyüjtő) 1 frt., összesen 15 frt. 80 kr., az utolsó közleményben irt 127 frt. 92 krral = 143 frt. 72 kr.

Ez isk. év folytán kenyérben részesült 23 felsöbb, 52 alsóbb osztályu összesen 75 tanuló. Kiosztottunk: 9653 pár czipót, melyre fölment $321\frac{23}{30}$ véka búza.

Mely tiszteletteljes jelentésem után, midön egyfelől kegyes pártfogóink jótékonyságáért elöljáróságunk köszönetét, a részesült tanulók háláját fejezem ki, másfelől kérni bátorkodom, hogy szegénysorsu tanulóinkat a jövő isk. évben is tapasztalt kegyességükben megtartani s áldozatkészségükkel gyámolitni méltóztassanak.

Kolozsvártt, 1869. juliusban.

A helybeli ref. főtanodai elöljáróság nevében:

Kócsi Károly, tanár.

Napi hirek.

= **Király ő Felsége** születése napja alkalmából tegnapelött este városunk fényesen kivilágittatott; tegnap a házakon nemzeti zászlók lobogtak; d. e. 10 órakor kezdődöleg a kegyesrendiek templomában igen szép karének kiséretében isteni tisztelet tartatott, melyen a polgári és katonai tisztikar teljes diszben vett részt; ugyanigy jelentek meg az itt levő honvédtisztek is, kikben igy együtt ez alkalommal gyönyörködhettünk elöször.

= **Tegnap délben** kedélyes lakomával ülte meg az itteni sor- és honvédtisztikar ő **Felsége Magyarország királya** születésnapját. A hadfiak vegyesen foglaltak helyet a 80—90 teritékü asztaloknál: testvéries egyetértésben álltak egymás mellett azok, kik **együtt** vannak hivatva védelmezni a **királyt**, a **hazát** és az **alkotmányt**. A terem elött a báró Rodich ezred jeles zenekara játszott válogatott darabokat s a zenét a „**Szózattal**“ fejezé be; a mozsarak is dörögtek ebédközben. Hanem az ebéd főmozzanata az volt, midön derék honvédtábornokunk **Greff Ede** remek toaszttal köszönté fel a **nép szeretetét biró Királyunkat**, mire harsona „**éljen!**“ hangzott fel a teremben, ép ekkora lelkesedéssel élteték a „**hazát**“ a derék sorhad és honvédség bajnokai.

= **Az ujonczozás** a magyar anyaföld területén f. hó 15-én vette, Erdélyben jövő hó 15-kén veendi kezdetét. Épp az ujonczozás alkalmából a „B. P. Közlöny“ a honvédelmi miniszteriumnak egy hosszabb körrendeletét valamenyi törvényhatósághoz a sorozási ügy szabályszerü foganatositása végett követendő eljárás részletezése tárgyában közli. E rendeletnek specifice Erdélyt illető pontjai, hogy az összes Erdélyre terjedő nagyszebeni főparancsnokság területén a felülvizsgáló bizottság fog müködni, egy Kolozsvártt s egy Nagy-Szebenben, s hogy a nagy szebeni hadi főparancsnokság területén a felülvizsgáló bizottság közigazgatási tagjait a Kolozsvártt székelö kir. biztos jelöli ki, neveiket egyuttal a nagyszebeni

TÁRCZA.

A lublini unio 300-as évnapja.

(1569. aug. 11. — 1869. aug. 11.)

II.

Hedvig királyné már 1399-ben meghalt, de azért sem a lithvánok, sem a lengyelek nem gondoltak a szabad szövetség kötelékeinek tágitására. 1401-ben mindkét nemzet kinyilatkoztatá, hogy uralkodójukat közösen választják, s együtt tartják meg országgyüléseiket. Végre 1413-ban **Horodlo**-ban egyesség jött létre, mely mintegy elökészitésére a lublini nagy unió és kiváló fontossággal birt: a **horodlói**, personal-unio volt, a **lublini**, real-unio. A kötött egyesség 8. §-e kimondja, hogy Lithvánia és Lengyelország közös ügyeik elintézésére, közös országgyülést tartanak; a 9-ik §. meghatározta, hogy a **lithvánok** nagyherczegöket, ki ez idö óta mintegy helytartóvá lett, a lengyelek beleegyezése nélkül, a **lengyelek** pedig királyukat a lithvánok szavazata nélkül meg nem választhatják. Nevezetes körülmény e szövetkezésnél az is, hogy a haladhatást a két nemzet összetartásában, szeretetében keresték, s az általános békétöl reménlték. E kötést szemlélve ugy vagyunk vele, mintha **Chevaliers** egyik nemzetgazdászati értekezése állana elöttünk.

Klaczkó Julián e kötésröl jeles értekezést közölt a „Revue des deux Mondes“-ban, s annak szövegét egy codexböl irta ki. Ebben többek közt ez áll: „Soha sem fog üdvösségben részesülni az, ki nem támaszkodik a szeretetre. A szeretetnek mindig van sükere, elfojt minden gyülöletet, mérsékli az érzelmeket s békét eszközöl. A szeretetnek kell uralkodni az országok felett.“ Ily módon hidalták át **legelöbb** a Niement, igy egyesült két, nyelvre és erkölcsre egymástól elütö nemzet. Mennyire másként van ez ma, a rokon törzsek közt!

A Lithvánia és Lengyelország közti kapcsolathoz nem fért kétség, mig a Jagello dynastia uralkodott. Hanem a mint **Zsigmond Ágost** öregedett, a Jagello dynastia fiutódához kevés reménység lehetett, s igy kezde lazulni a **dynastia közösségén** alapuló unio.

Az uralomra vágyó lithván nagyok elkezdék az ellenkezést. Ezeknek tiszta **personal-unio** kellett, a lengyelek meg azt óhajták: **olvadjon be** Lithvánia Lengyelországba. Az 1569. január 10-ére Lublinba összehivott országgyülésnek, melyen jelenvoltak Német- és Törökország, Róma és más államok követei — jutott feladatul e fontos kérdést eldönteni. (**Szujski**: Lengyelország történelme II. köt. Lemberg. 1862.)

A lithván oppositio élén állottak: **Radzivill**, **Chodkiewicz** és **Wollovicz**, s ezek azonnal vitát is kezdettek az egyezkedés alakja felett. A lengyelek egy kiegyezést terjesztettek elő, de ezt az ellenzék elvetette, **tiszta** personal-uniót követelvén.

Végre következő pontozatokat ajánlottak a lithvánoknak: Lengyelország és Lithvania egy megoszthatlan államtestet képeznek, egy közös király alatt; a koronázás Krakóban hajtatik végre; országgyüléseket közösen tartanak; szövetségeket és szerződéseket együttesen kötnek; Lithvánia tartományi statutái megerösittetnek.

A lithván mágnások nem fogadták el azokat s eltávoztak az országgyülésröl; példájukat követék **Podlachia** és **Wolhynia** küldöttei is.

Nemsokára új vitás kérdés merült fel. Mintha itt a történet elörajzát akarta volna adni az osztrák-magyar kiegyezésnek, mert 1569-ben is volt egy kérdéselt terület, mint a mai Dalmatia: **Wolhynia** és **Podlachia** volt ez. Lengyelország és Lithvania ez országrészeket **mindketten** magukénak követelék. Néhány hét mulva ismét megjelentek a secessionisták az országgyülésen. Elöbb jött **Wolhynia**, mint külön szerződő, s ezzel gyorsan megtörtént a kiegyezés. 1569. pünköstkor eljöttek a lithvánok is, s itt elkezdtek egy pecsét- és czimer-vitát, **melyhez** a lithvániai baloldal makacsul ragaszkodott. 1569. julius 1-én készen volt a kiegyezési statuta. Nevezetesebb pontjai:

1. Lengyelország és Lithvania egy **megoszthatlan** államtestet képeznek;
2. **közösen** megválasztott és Krakóban megkoronázott király uralkodik felettök;
3. **közösen** tartják országgyüléseiket;
4. minden külhatalmakkal kötendő szerződést **közös** országgyüléseiken készitnek;
5. **egyforma** pénzrendszeröket fenntartják;
6. az **egyes** országok országos kormányai és hivatalai meghagyatnak.

Igy Lengyelországnak is volt Niemenen inneni és Niemenen túli miniszteriuma és egy merev birodalmi kormánya.

Ez az a nevezetes **lublini unio**, melyre a pártok 1569. aug. 11-kén önként megesküdtek, s a mely minden legkisebb erötetés nélkül, jogérvényüvé vált. Azóta Lithvania a vérrokonság és más számos szellemi kötelékekkel kapcsoltatott Lengyelországhoz. Mert mindazon csatatéreken, melyekre a szerencsétlen országban a Visztula és Dnieper közt akadunk, együtt vérzettek a lengyelek a lithvánokkal, s a legnagyobb lengyel költök lithván földön születtek.

Európa s az összes polgárosult világ ebböl meggyözödhetik arról, hogy a népeknek nem egymás szétmarczangolása útján kell egyesülni, s hogy egy **szabad** akaratból folyó szövetség **tartósabb**, mint a melyet **vas és vér** forraszt össze.

Klaczko fennérintett értekezésében a **lublini uniót** „Une annexion d'autrefois“-nak (a hajdani bekeblezés) nevezi, találóbban nem is nevezhetné. Mily szemrehányás ez elnevezés a jelen időre!

A miért ma minden müvelt ember hevül, korunk ideálja: **a szabad népek szabad szövetkezése** — 300 év elött, ha mindjárt Európa egy kis, távol eső részében is, de valóság volt. Vajjon ebböl nem merithetünk-e biztatást arra nézve, hogy: a mi háromszáz év elött **kis** mérvben megtörtént, — jövöre, a mivelödés óriási haladása által sokkal nagyobbszerü módon **ismétlödhetik**. **Thiers**, a hideg számító közelebbröl prófétai lélekkel mondá:

„Európa az új eszmékkel vajudik, a jobb jövő hajnala már piroslik!“ Igen, a Rajnán inneni és túli imperialisták vér és vas politikája egy idö mulva elveszti hitelét, s a **lublini unio** napja ismét fel fog jöni, mint: „**Európa népeinek uniója.**“ („Debatte.“)

Könyvismertetés.

(Humoreszkek, irta Karvázy József. Kolozsvártt. Demjén László bizománya. Ára 1 frt o. ért.)

Egy kezdő iróra nézve nem lehet elkedvetlenitöbb, sőt boszantóbb eset, mint ha a kritika megjelenö müveit érdemleges ismertetésen kivül hagyja, vagy egy két ildomtalan szóval adja tudtul, hogy nem méltatja figyelmére. Az ily rövid eljárásnak rendesen az a következése, hogy az eként lehangolt iró, vagy elnémul, vagy újabb kisérletet teszen, kivált ha az ambitio is nem kis szerepet játszik, hogy a sajtó részéröl több figyelmet nyerjen.

Ez eset áll Karvázy Józsefnél is, ki legelső müvére, mely „Beszélyek és Életképek“ czim alatt jelent meg, legfölebb egy-egy élczes megjegyzést nyervén a sajtó részéröl, újabb müveket adott ki „Humoreszkek“ czim alatt.

Nem sok jó véleménynyel fogtunk az itt-ott hallott megjegyzések után elolvasásához; de a sajtó feladatául ismerve, hogy minden szép irodalmi törekvést—kiváltképen most, midön legjobb iróink s a fiatalabbak nagy része a politikai téren mozognak, — méltasson figyelemre s jelölje ki érdemeit és hibáit; ezt tartva szem elött az egészet figyelemmel átlapoztuk s elfogulatlanul az eddig olvasott megjegyzésekre feltüntetjük hiányait s netalán elönyeit is. Recensiónk egyátalán csak felelet akar lenni a szerző által elöfizetési felhivásában tett kihivó hangra.

Legelöbb is kimondjuk, hogy a szerzőben jó adag feltünni akarás van, a mi sarkallja, hogy siessen hamar helyet foglalni, az ismert irói nevek között, ezért törekszik anyagi áldozattal is müvei gyors kiadására, a mi lehető irói renomejának csak rovására esik; mert egy sikerült mü jobb hangzást szerezne nevének idövel, mint most egymásutáni erölködései, mikben ha látszik is a tehetség nyoma, de még nem értek meg arra, hogy kiadása irodalmunknak nyereségére, az irói hitel emelésére s szerzöjének pedig diszére váljék.

Tiz kisebb-nagyobb humoreszkböl (a menynyiben találna e czim) áll a 121 lapra terjedő s csinos kiállitásu kötet. Hosszas lenne mindegyiknek tartalmát elöadni, ezt terünk sem engedi. Átalán mindegyike pongyola átdolgozás, **frivolság**,

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

hadi főparancsnoksággal és a kolozsvári honvédkerület parancsnokságával tudatván.

= A Kolozs-Monostoron felállitandó országos gazdasági tanintézet — mint az „E. Gazda“ biztosan értesül — folyó év november 1-én meg fog nyittatni.

= A méltán hires sztánai vasúti töltésnek igen sikerült képe jelent meg e napokban, melyből az ezt természetben nem látott is világos fogalmat szerezhet magának a nagyszerü müről. Ára csak 60 kr.; a Keresztesi Pál bizománya Kolozsvártt. Ajánljuk olvasóink figyelmébe e nagyon is idő- és alkalomszerü s maradandó becsesel biró képet.

= A „P. N.“ irja: Az erdélyi román határok körüli villongás némi zajt ütött, különösen azon következtetések miatt, melyeket ez eseményből némely oldalról vonni akartak. A magyar sajtó épp oly hazafias, mint tapintatos magaviseletet tanusitott ez alkalommal, midőn az ország határainak védelmében pártkülönbség nélkül egybeforrván, másrészt a szomszéd Romániával fentartandó barátság iránti óhajának is kifejezést adott. Nem is térnénk vissza ez eseményekre, ha nem tapasztaltuk volna, hogy a bel- s külföldi hirlapok egyrésze vagy téves értesülésen, vagy ferditett közleményeken alapulva adta elö a tényállást. Soraink egyetlen czélja ezt — hiteles tudósításaink szerint — helyreigazitani. Az erdélyi román határok megállapitására összeült egy nemzetközi bizottság, s elhatároztatott mindenekelött, hogy egyelöre — mig a commissio munkálatát befejezné — a statusquo fentartatik. E közben azonban 60 erdélyi paraszt Zágon és Szita-Bodza községekből átmentek Krasznánál a határon s az ott álló román örházat lerombolni szándékoztak. Ez kétségkivül helytelen lépés volt, és mi éppen oly kevéssé akarjuk e csapat tettét menteni, a mily különös volna, ha valaki ezen „betörésnek“, melynek intézöi tudatlan parasztok s éppen nagyobbrészt erdélyi románok voltak, politikai szinezetet tulajdonitana, A betörés után azonnal 700 román katona és 12 ágyu inditatott meg a határ felé. Ezen fellépése a román kormánynak Bratiano miniszterségе alatt tüntetés volna, de most oly higgadt, körültekintö államférfiu, minönek Cogolnitseanot ismerik, áll Románia ügyeinek élén, ki Magyarország és Románia között a jó szomszédságot fentartani éppen ugy óhajtja, mint azt, s erröl meg lehet a román nemzet gyözödve — zavartalanul fentartani a magyar nemzet is kivánja. Ily államférfi alatt e fellépés csakis valamely praefectus tulbuzgalmának vagy tapintatlanságának tulajdonitható. A román csapatok azonban eddig már visszavonultak, a megzavart rend helyre van állitva, s hiszszük, nem is fog többé megzavartatni.

— A kolozsvári kisegitö pénztár-egylet közelebbi választmányi ülése elhatározta kérvényileg járulni a cultusminiszteriumhoz az ipartanoda mielöbbi megnyitására, miután az egylet már 4 év elött évenkénti 800 frtot szavazott meg egy ipartanodai tanár fizetése fedezésére, s miután az ily módon eddig félretett összegek s kamatjaikból 4033 frt 80 kr töke gyült össze. Mellesleg megemlitjük, hogy ez egyletnek jelenleg 5330 tagja van, s a mult félévben 2.780,000 forintot kölcsönzött ki.

— A kolozsvári kisegitö pénztár-egylet folyó hó 29-kén délután 4 órakor a redoute teremben közgyülést tart.

= Nemes Alsófejérmegye közönsége a szentesitett törvények kihirdetése, felsöbb rendeletek tárgyalása, a népszámláló-bizottság megalakitása, az 1870-dik évre szóló elöleges költségvetés megállapitása s egyéb kebli s közérdekü ügyek elintézése végett, rendes évnegyedes közgyülését folyó évi augusztus hó 30-kán, délelötti 9 órakor kezdödöleg, tartandja meg Nagy-Enyeden.

= Az arad-fejérvári vasútnak megnyilása után alig telt el néhány hó, s már is érezhető minden oldalon, emelö hatása; igy a brassói bányatársulat a pálya szárnyvonalának székfalvi állomásán nagyszerü olvasztó kemenczéket épit; s egy lóvonatu vasút Vajda-Hunyad és Székfalva között még ez év folytán átadatik a forgalomnak. Zámban, félórányira a vasúti állomástól, egy rézbánya nyittatott meg, mely egész Magyarország s Ausztria leggazdagabbjaihoz tartozik. Hir szerint már alakult is egy franczia társaság 15 millió frank tökével, mely az erdélyi bányákat nagy mérvben müvelés alá akarja venni. Bányászok, e társulatnak állitólagos bizományosai járják be a vaspálya környékét és szorgalmasan gyüjtenek ásvány próbákat.

= A Magyar- és Erdélyországban lakó izraeliták, a congressus határozata szerint, kerületekbe fognak osztatni, minden egyes kerület élén egy biztos lesz.

= A „Székely Hirlap“ irja: Több lap közölvén egyik minapi hirünk nyomán azon feltételeket, melyek mellett Lónyay Menyhért pénzügyminiszter úr Hátszeg melletti jószágára 30 székely családot kiván kitelepiteni: szükségesnek tartjuk az adatokat — félreértés kikerülése végett — oda módositani, hogy a 400 □ öl belsö telket, csinos lakházat, két hold szántót s legelöt a családok ingyen kapják, s csak a tüzifáért kell jutányos árt fizetniök.

= Az időjárás nemcsak nálunk olyan rendkivüli változékony. Felsö-Ausztriából irják, hogy mig két nap folyton özönölt az eső, az ischli és gmundeni magaslatokon hólepel feküdt, melynek következménye valóságos deczemberi hideg lett. Gmundennél pompás látványt fejtett ki az ott dühöngö zivatar. Mig az egész környék hófödött volt, a zivatar a Traum-tó felett önté ki dühét, s ropogó dörgés közt csapott le a villám a tó vizébe.

— A krakói apáczahistoria egész kis ponyvairodalmat teremt, s a szinpadokon is meghurczolják dráma-, söt még vigjáték alakban is. A magyar s német arena vetélkedve zsákmányolták ki az esetet, s egyszerre került szinre mindkettöben a befalazott apácza. De a magyar megelözte most versenytársát a gyepen, mert már vigjátékot hirdet e czim alatt: Pater Ubryk, vagy a véletlenül befalazott barát.“

— Kidologgal túl van terhelve, vigasztalja magát azzal, hogy Virginia egy kis vá-

roskájában egy szerkesztö él, ki lapját egy maga irja meg, ö szedi ki és expediálja el; e mellett papi és tanitói hivatalt visel, s mégis marad még annyi ideje, hogy nejét és 12 gyermekét észrevegye.

— Kövágó Örsröl szép példáját irják a hitbeli testvériességnek. Egy tekintélyes izraelita kereskedö temetésén nemcsak az illetö rabbi, de az oda való evangelikus pap, Eösze István is tartott kitünö megható emlékbeszédet.

— Mintégy harmincz párisi journalista, a „Rappel“-töl, az „Avenir National“-tól, a „Phare de la Loire“-tól sat., augusztus 10-dikén lakomát tartott az egykori Cadran-Bleu azon helyén, honnan 1792-ben a Tuileriák ostromlói a palota ellen kiindultak. Frederic Morin toasztot mondott s a jelenvoltak elhatározák, hogy a „forradalom nagy napját“ szeptember 22-kén hasonló diszlakomával megünneplendik.

KÜLFÖLD.

A franczia lapok folyvást kedvezöleg nyilatkoznak az osztrák-magyar politikáról, s különös figyelemmel és rokonszenvvel kisérik az osztrák-magyar monarchia belreformjait. Igy a „Constitutionnel“ a legmelegebb elismeréssel szól azon férfias, és szabadelvü gondolatokról, melyek gr. Beustnak a delegatióban mondott beszédeit átlengik. E beszédek egyikét különösen oly politikai manifestumnak nyilvánitja, mely nem csak az osztrák parlamentben, de egész Európában viszhangra fog találni, mely csak örvendeni tud Ausztria regeneratiójának.

A „Patrie“ különösen kiemeli azon győzelmes modort, melylyel a bir. kanczellár az ellene emelt vádakat megczáfolá; valamint azon méltóságot és emelkedettséget, melylyel a Francziaországgal való viszonyokról emlékezett meg.

A „Français“ pedig azon körülményt emeli ki, hogy a magyar delegatió megszavazta az észak-német udvaroknál meghitelezett követségek költségeit.

A „La Presse“ és más lapok is dicsérettel szólnak gr. Beust beszédeiröl; a „La France“ pedig azt mondja, hogy gr. Beustnak teljesen igaza van, midön állitja, hogy Ausztria legjobb szövetségesei azok, kiket saját házában a népek és nemzetiségek egyetértésében talál.

És az „Opinion Nationale“, mely különben kevés rokonszenvvel viseltetik Ausztria iránt, azt mondja, hogy Ausztria az által, hogy oly határozottan lépett a szabadság pályájára; teljesen viszszanyerte azon tekintélyt, melyet pillanatra Németországban elvesztett volt.

A „Moniteur universel“-nek irják Madridból: Folyó hó 10-én Estardus pártvezér 400 jól felfegyverzett emberrel Perpignan tájékán átlépte a spanyol határt. A csapat e felkiáltások közt: „Éljen VII. Károly!“ vonult be az országba. Baldrich tábornok, cataloniai parancsnok, rögtön megtette a szükséges intézkedéseket, hogy e csapatot feltartóztassa mentében; miután a carlista mozgalom Aragoniában könnyebben nyerhet tért s nehezebben volna legyözhető, mint a manchai lázadás. Az iratok, melyek különféle elfogott egyéknél találtattak, teljesen felderiték az összeesküvök terveit. A fölkelés lelke a papság volt, különösen Astorja s Leon tartományokban, hol minden toborzott papnak egy bizonyos napon táborba kellett volna szállani plébániájának több hivével. Astorja székesegyházban pedig jul. 30-ára volt kitüzve a fölkelö falusiak összejövetele, melyre a jelt a vészharang meghuzása által kellett volna adni. E terv azonban az astorjai alcade erélyességén hajótörést szenvedett.

A felkelésre kitüzött napon ugyanis a székesegyház két kanonoka jelent meg az alcade elött s azt hivatalának letevésére szólitá fel, ki azonban rögtön letartóztatta a küldöttséget, s a városban levö önkénteseket a székesegyházba rendelte, hol a harangozók már készen állottak a jeladásra. A falu népessége az éjen át hiába várván a harang meghuzását, azt hitte, hogy ellenrendelet adatott ki és szétoszlott. Másnap megtudták ugyan a dolog mibenlétét, de akkor már nem volt bátorságuk gyülekezésre, mert tudták, hogy a kormány talpon volt.

Mint Madridból 12-röl jelentik, Cabecilla és Estardunak a franczia határon át benyomulása nem valósul. — A Cataloniában jelzett csapat 400 före sem megy.

Rómából irják, hogy Baneville franczia követ elutazása elött a bibornokok ismételve tanácskozásra gyültek egybe annak megállapitása végett, mi módon lehetne a deczemberben megtartandó conciliumnak a franczia csapatok oltalmát biztositani, ö szentsége, mint mondják, saját kezü levélben fordult Napoleon császárhoz, tudatván, hogy a franczia csapatok visszavonása esetére a conciliumot el kellene napolni. A császár ennek folytán sietett IX. Piust biztositani, miszerint pillanatig sem késend a magas katholikus gyülekezetet az óhajtott oltalomban részesiteni. A conciliumra az elökészületek kettöztetett erélylyel folynak s ez bizonyitja, hogy a fennebbi tekintetben nem táplálnak komoly aggodalmakat.

Daczára annak, hogy a szultán és az egyiptomi alkirály között felmerült meghasonlás a lapok hirei szerint majdnem elintézettnek tekinthető, ugy Egyiptom, mint Törökország lázas sietséggel folytatják hadi készülödéseiket. Konstantinápolyból érkezett tudósitások szerint a Porta a mult héten jelentékeny számu Armstrong lövegekre tett távirattilag megrendelést Angolországban, s Hobbart pasa hajók vásárlása végett különös megbizatással szintén Angliába utazott. Hussein bey ezredes Crétába érkezett, hogy egy hajógyár épitési munkálatai fölött örködjék. A Porta el van határozva, külön hajóhadat alakitani a közép tengeren, melynek föállomása Crétában lenne. A sudai kikötöben szintén egy minden kellékekkel ellátott hajógyárt épitenek. A középtengeri hajóhad egyelöre két pánczélos hajóból, négy fregatteból, nyolcz corvetteböl, kilencz különféle nagyságu gözösböl és négy szállitó hajóból fog állani.

Konstantinápoly, aug. 13. A kormány egy 6 százalékos 12 milliónyi kölcsönt kötött. A papirok késöbb fognak kibocsáttatni. A „Turquie“ egy közleményt kapott a kormánytól, mely valótlannak mondja hogy a nagyvezérnek egy irata küldetett volna a khedivéhez.

Szent-Pétervár, aug. 13. Egy itteni lapnak azon hire, mintha a porta az egyiptomi alkirálynak az orosz czárhoz intézett compromittáló iratáról birna tudomással jól értesült helyröl megczáfoltatik. Efféle irat nem is létezik; a levelezö csupán az atkirálynak az orosz udvarnál teendö látogatása iránt osztrák részröl tett jelzésre és az orosz czárnak erre adott szivélyes válasziratára szoritkozott.

Legujabb.

Zágráb, aug. 16. A bán ünnepélyes beiktatására Fiuméböl küldöttség fog jönni, tagjai: Peretti, Thierry és Palete.

Konstantinápoly, aug. 16. Eugenia császárné a legnagyobb incognitóban szept. 10-én érkezik ide „Aigle“ gözösön. — A budget kihirdetése váratik.

Tulajd. és felelős szerkesztö: **Sándor József**

A közönség köréböl. *)

Keremidán, 1869. aug. 6. — Tiszt. szerk. úr! Egész tisztelettel kérem méltóztasson ezen felvilágositásomat becses lapjában kiadni, minek kiadására azért vagyok kénytelen t. szerkesztö urat kérni, mert a „M. Polgár“ szerkesztöje méltányos kérésemre vonakodott azt ezen terjedelemben fölvenni. — A „M. Polgár“ f. évi 80-dik száma mellékletén e felirással: „A radnai fürdöböl.“ Radna, julius 4-kén, □ jegy alatt egy czikk jelent meg, melyben, miként a radnai fürdöre útazó □ úr mondja, commentátora óhajt lenni azon czikkben kifejezett jegyzésnek; s tractál, birálgat és jövendölget a Középfalva (pedig: Köfarka) és Makód közt fekvö Szamos melletti Keremida nevezetü helynél kiépités alatt lévö útmunkáról, hegylevágásról oly szépen, hogy miként ugyancsak a radnai fürdöre útazó □ úr mondja — bár maga útazik, s igy saját szemeivel lát, s más érzékeivel tapasztal — mégis elferditett s a valósággal épen ellenkezö tudósitását másoktóli hallomásra s egy állitólagos angol útazó mérnöktöl hallottakra alapitja, s azzal áll az olvasó közönség elé ámitóképen. Miután nyiltan és egész határozottan merem állitani, hogy a radnai fürdöre útazó □ úr tudósitása egészben valótlan, hamis, és az, vagy rosz akaratból, vagy hozzá nem értésöl származott; alólirt által teljesen valótlannak nyilvánittatik. Öszintén sajnálom, hogy a kérdéses czikk tartalma csak most juthatott tudomásomra, s következöleg csak most léphetek a t. olvasó közönség elé, a valóságot a maga tisztaságában felderitendö, nehogy a „M. Polgár“-ban megjelent hamis tudósitás valónak vétessék azok által, kik ezen keremidai útrész kiépitése körülményeit megismerik.

A Keremida nevezetü helynél meglehetös nagy munkával már keresztülvitt útrész kiépitésre nézve, épen alólirt mérnök, ki jelenleg is mérnöke Belső-Szolnokvármegyének, már ezelött több évekkel készitett tervet ezen út kiépitése érdekében, mely a maga rendjén, az akkori megyefönök által fel is terjesztetett a volt kir. fökormányszékhez megvizsgálás és helybenhagyás végett; de hogy miért maradt hallgatásban a provisorium alatt, azt a tervezö mérnök nem tudja, mert vele nem közöltetett. — 1867. szept. havában hivatalos intézkedés következtében a belsö szolnokmegyei és naszódvidéki tisztség részéröl egy vegyes bizottmány szállott ki a hely szinére, ezen megemlitett útrész kiépitése érdekében készitendö terv elhatározására, minek következtében a b.-szolnokmegyei mérnök a tervet mérnöki felvételek és régibb tanulmányozása alapján megkészitette. Ez az akkori országos épitészeti hivatalhoz (Landes Baudirectio) fölterjesztetett, megvizsgáltatván helybenhagyatott, s a szerint vétetett a kiépités foganatba a mostani megyei tisztség által és rövid időn be fog végeztetni, hogy bárki, még Radnára útazó □ úr is, a ki, mint látom, nem is szakértö, s mégis biráló és roszakaratu jós, veszély nélkül kocsizhassék a keremidai hegy mellett biztositott szamosparti úton.

Az angol mérnök útazótárs bámulatára nézve annyit kivánok megjegyezni, hogy szeretném ha □ úr megnevezné azon angol mérnököt, kit oda tetszett lekicsinyiteni, hogy ezen Keremidánál már keresztülvitt munkálatot oly rendkivül nagynak lássa és bámulva álljon meg mellette akkor, midön a kiszámitott, kivánt eredmény vasúti alagútaknál alkalmazni szokott gépezet nélkül is már megvan és a biztos és állandó kiépités bizonyos.

Az 1868-ik évben és jelen évi május hó 2-án kezdödöleg 200, azaz: kétszáz, de többnyire 100—200 munkás dolgozott a szorgosabb mezei munka alatt tartott szüneteléssel. Pandurnak keresztelt két egyén csak azért tartatik ott, hogy a közmunkát teljesitni szokott legegyügyübb emberekre felügyeljen, nehogy testi sérülést szenvedjenek saját ügyetlenségök miatt.

*) Az e rovatban megjelenö czikkekért csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelösséget a szerk.

---

s néhol túlzás bélyegét hordja magán, s a humoreszk czimet majdnem semmi sem igazolja.

Szerző oly scenákat állit elö, oly kitételekkel jelzi azokat, hogy lehetetlen pirulás, vagy boszuság nélkül olvasni, kivált a szépnemnek, ki elött egy irónak sejtetnie sem szabad azon utógondolatokat, miket kétértelmü szavaival öt hat soros gondolatjeleivel a szemérmetlenségig hün testesit meg.

S pedig az iró erre fektette a súlyt, vagy a humoreszk czélját, ebben keresett érdemet, mi legföbb hibája, mi utánzása akar lenni a Kock Pál s Kasanova-féle sikamlós irmodornak, botrányosságoknak.

Nagyon sajnos lenne, ha szerzönk mellözve azt, hogy a mi nöink még tudnak pirulni az aesthetikán ejtett ily sérelmek olvasására, tovább is azon irányban akarna haladni.

Eléggé nem ajánlhatjuk, hogy kerülje az ily pórias és sikamlós kitételeket, mikböl néhányat idézünk:

„Minden pap segit magán ugy, a hogy lehet.“

„Azon mákvirágoknak, kik töle szagot akarnak nyerni.“

„További kiböngészése csak egy balha feladata lehet; mert itt már járatlan útakon járnánk.“

Nöink ebben megbotránkozást igen, de humort legkevésbé találnak.

A sok gondolatjelröl azt hinné az ember, hogy csak laptöltelék, ha nem tudnók, hogy menynyi értelmet tulajdonit azoknak. Jó volna, ha a szerző maga gyakorolná a sok gondolkozást, s nem nyujtana alkalmat az olvasónak a további elmélkedésre, a midön „az ács hortyogáshoz kezdett... Galilei Sonathan jelt adott a szép ácsnénak, s mindketten kiszálltak csolnakjaikból. A dobogó szivek másik pillanatban egymáson dobogtak.“

A zárjel közötti kétértelmüségektöl hemzseg. Csak egyet idézünk a krinolin emlékiratából, hogy piruljon a szerző. „A megvetett krinolin érezni látszott gyalázatát; mert pirult“ (eljött az idö, midön nekem is pirulnom kellett, s ekkor megtudtam, hogy fajunk szégyenpirja részint fizikai, részint erkölcsi okokból származik),

Hasonlatai néhol elütök, s több helyt fordul elö ez „aczél keménységü karjai“, mintha egy csinos vivóról beszélne gyöngéd nöi karok helyett.

„Az iskolamester szerelmi kalandja“ sok jó vigjátékias párbeszédet tartalmaz, személyei eredetiek s eléggé humorosan vannak festve, csak befejezése nagyon meseszerü.

„Sebastopol bevételében“ a sokat igérö czim nem felel meg azon pár soros eseménynek, hogy: A török trombitás a franczia vitéz iránt — ki nejével gyöngéd viszonyban volt — nem lobbant haragra, hanem hasznot sajtolt ki belöle.... Ennek czüst evö szerszámait, a mivel palacsintáztak, csellel hatalmába keriti.

„Mit sok nö magára vehetne“ jó példa a szinházaló, pletykázó s lusta nöknek, hogy férjök szeretetét ismét viszzanyerjék.

„A felsült szerelmesekben“ itt-ott költöiesen ir.

„Mars és Venus összetüközését“ szerző nélkül is elhiszszük, hogy „nem kronikából vette“, de azt nem, „hogy szava bevehető embertöl hallotta“ volna.

„A végzetes halál“, elég szép nyelvezetü, szomorú kis elbeszélés.

„Egy középkori rege, modern kiadásban“, igen tragicus végü rege.

„A krinolint“, melyröl emlékiratot ad, hogy ha volna a bolt ajtajába, vagy a handle kezébe; mert nagyon szennyes darab, mivel szerző nagy botlásokat tett. Szemétre való!

„Rubin lovag meséjé“-vel tudtul adja a szerzö, hogy tárczikkeket is irt Rubin név alatt, s meggöz arról, hogy humoresket lehet csinálni 48 sorral, egy törrel s három halálos döféssel.

Leszámitva a sok pikanteriát, minek szerzö nagy kedvelöje, s elvonatkozva a humoreszk elnevezéstöl a sok apróság, mit egybeszedett, sejtenünk engedi, hogy a fogékony és nehol költöies irályu szerzötöl, ha nem fog oly hamarkodva sietni müvei kiadásával, s a hatás vadászatot nem a sikamlós s botrányos kitételekben keresi, idövel élvezhető müvet is olvashatunk.

E sorok irójától pedig vegye a jóakaró figyelmeztetést a törekvés méltánylata, és buzditás gyanánt.

Juhász József.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A mi a kimérő mérnök, nem tudom bányadrészbeli rokonságát illeti a főispánnal, csak annyit jegyzek meg: lehet, hogy Radnára útazó □ úr azt onnan deducálja, mivel a főispán és a mérnök vezeték és keresztneveik betűi közt találtatnak a, o, r, y betük, vagy ha nem innen, tán Ádám apánkról és Éva anyánkról, mert tudtomra más rokonsági egybeköttetés nem létezik; lehet azonban, hogy □ úr családi geneologiájában találtatik adat erre is.

A mi Naszódvidékének ezen munkátóli tartózkodását illeti, holott annak létesülése ránézve épen életkérdés, pár szóval csak annyit: tessék Radnára útazó □ úrnak a F. kerületi alispáni hivatalban megtekinteni az illető tárgyalási jegyzőkönyveket és más ezen útkiépitést érdeklő irományokat, s azonnal meg fog győződni, miszerint egészen más ok vezethette Naszódvidékét, hogy az útépitéshez segélylyel ne járuljon, nem pedig az, hogy egy lehetetlen munka elősegitésétől közreműködését megtagadja, miként □ úr állitja. Azt Naszódvidéken az illetők is csak beláthatják, hogy ott állandó útat csakugyan lehet épitni, miként az már meg is van, annyivalinkább, mivel azt is tudhatták, hogy a technikában ma már nem igen létezik lehetetlenség, csak a kitartás és szakismeret ne hiányozzék. Egyébiránt ezt bővebben fejtegetni rám nem tartozónak látván, végül czáfolatul □ úr alaptalan firkájára a radnai fürdőről eddig már a Keremidánál visszaútazott s az ezután ott elútazók tapasztalására hivatkozom, hogy t. i. a Keremidánál minden veszély nélkül el lehet kocsikázni s nagyon rövid idő alatt ama „nagy lehetetlenségnek" elkeresztelt útmunka s tortátaként ketté vágott hegylevágás csakugyan tökéletesen létesittetett, s a jelenleg folyamatban lévő még csak egyengetési és csinositási munka nagyon rövid idő alatt szintén be fog végeztetni, még pedig olyképen, hogy a szakértelem nélkül jövendőlt catastrofa s a 10 esztendőre való közlekedési fennakadás sem fog bekövetkezni, mit ha □ úr elhinni nem akar, tessék szakértőkkel megbiráltatni.

Balog György m. k.
ns. B.-Szolnokmegye mérnöke.

Távirati tudósitás a béosi börzéről.

August. 18-kán: 5% Metaliques 100 frt 62.80. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 72.—. Kamat 62 80. 1860. Kölcsön 101.10. Bankrészvény 769. Hitelintézeti részvény 297 frt 310.50. London 10 ft st. 125 frt 20¼ kr 123.90. Ezüst 120.75. Cs. királyi arany 5.90 5/10.

Földtehermentesitési kötvények: Magyar 81.—. Fiumei 81.—. Erdélyi 80.—. Horv.-Slavon 82.25.

NEM HIVATALOS.

(439) 19/8 (1—3)

A kereskedelmi és ipar-akadémia Gratzban,

egy stájerhoni kereskedők és iparosok által alapitott magasabb kereskedelmi és iparos képző intézet

a f. é. oktober 1-én kezdi 7-dik évfolyamát.

Az iskola czélja: Derék üzletemberek elméleti és gyakorlati kiképzése.

Szervezet: Az iskola áll két szakiskolából, a *kereskedelmiből* s a *kereskedő-iparosból*, mindegyik 3 éves tanfolyammal; az utóbbi vegytani és erömütani irányra oszlik. A szaktárgyakon kivül 3 nyelv tanittatik (olasz, franczia, angol,) a gyakorlati kiképzés teaintetéből létezik egy *mintairoda*, egy *vegyész-mühely* s egy *erömütani tanmühely*.

Fölvételi feltételek. 14 életév, az alreáltanoda, a polgári tanoda vagy az algymnásiumi ismeretek. Azok számára, a kik ezen ismeretekkel nem birnak, előkészitő osztály létezik.

Védkötelezettség. Az akadémia tanulói, mint az egyetem hallgatói, az új védrendszer által kimondott egy évi önkéntesség kedvezményében részesülnek.

Növelde. Idegen tanulók számára két, az intézet tanárai által vezetett, s az intézet tanulói számára alapitott növelde létezik, u. m.

a Kuhn Alajos tanár uré, 1. Mandelverbindungsstrasse 64/13

a Wallnöfer György tanár uré, Schiessstattgasse 329/2.

Különben tekintélyes családok is, a hol idegen tanulók felügyelést és ellátást nyernek, jelöltetnek ki az igazgatóság által.

Minden kérdésre készségesen ad felvilágositást és kimeritő átnézést

a grátzi kereskedelmi és ipar-akadémia igazgatósága.

Dr. ALWENS, igazgató.

Figyelmeztetés!

Ezennel bátorkodunk a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani, hogy a nem rég megindult **borgói műmalmunk lisztkészitményeinek főraktára Kolozsvártt**

Karvázy Gyula,

az **„Arany croszlán"-hoz czimzett füszer-, csemege- és borkereskedésében** létezik, hol is mindenféle liszteink bármi nagy mennyiségben, a **legjutányosabb** árban számittatnak.

Megjegyezzük, hogy liszteink a legtisztább buzából és száraz uton **valódi franczia kövek** által őröltetnek, **jóságuk** és **szépségük nem** csekélyebbek a **magyarországi készitményeknél**. A pakolás 150 fontos zsákokban történik, hanem a legcsekélyebb mennyiség is **minden árváltozás nélkül kiszolgáltatik. Árjegyzékek** fennirt **főraktárunkban** találhatók.

Becses pártfogásért esdve, maradunk illő tisztelettel

Kiss és Társai,

(338) 5—* borgói műmalom birtokosai.

„HUMANITAS"

egy magasabb nevelő és tan-intézet,

mely reálgymnasiumot fögymnasiummal és fő-reáltanodát foglal magában.

Alapitá és vezeti **DAWIDOWSKY F.** tanár és igazgató **Grátzban.**

Ezen intézet különösen a **nemesség, nagy földbirtokosság, nagyipar** és **tőkepénzesek** viszonyait és szükségeit vevé szemügyre, s első sorban a tökéletes, mindenoldalu humánus lelkimiveltséget tüzte ki czélul, egyesiti a tanitást és nevelést, s a testileg egészséges, tökéletesen kifejlett, jól nevelt, minden részben mivelt embert vevé feladatül. A gymnasium s a reáltanoda tárgyain kivül, kötelezett tantárgyak: franczia és angol nyelvtan, rajz mütörténelemmel és észtheticával, rhetorika, mezőgazdászati encyclopädia, gazdászati technologia, nemzetgazdászat, könyvvezetés és váltó-tan; szabad tantárgyak: gyorsirászat, festészet, zene, testgyakorlat, úszás, vivás, lovaglás, táncz.

A tanterv úgy felosztva, hogy az átlépés nyilvános intézetekbe s fötanodákba akadály nélkül történhetik. (433) 19/8 (2—3)

Terjedelmes programmok (melyek a tantervet, a nevelésnél gyakorlandó elveket, a házrendet, s a felvételi föltételeket tartalmazzák) kivánságra ingyen küldetnek meg. Levelek: **DAWIDOWSKY F.** nevelő és tan-intézetéhez **Grátzban 337 sz. a.** intézendők.

Árverési hirdetmény.

Ezennel közhirré teszi alólirt igazgatóság, hogy a kolozsvári zálogkölcsön-intézetnél elzálogositott s folyó évi julius hó 15-éig lejárt, és még ki nem váltott tárgyak az I. II. osztályból nyilt árverésen el fognak adatni, és pedig az

I. osztályu tárgyak, u. m. ruhanemüek, házieszközök, áruk stb. árverése lesz

folyó évi augustus 23-kán.

A II. osztályu tárgyak, u. m. arany-, ezüstnemük, ékszerek stb. árverése lesz

folyó évi augustus 31-kén.

Az árverések az intézet helyiségében mindég d. u. 3 órakor kezdődnek.

☛ Figyelmeztetés. A kiváltás vagy átirás végett beadott, de még ki nem fizetett s az intézetből el nem vitt zálogjegyek tárgyai ez alkalommal hasonlag elárvereztetnek.

A zálogtárgy tulajdonosa fel van jogositva az eladásra kitett tárgyat az árverés kezdete elött még kiváltani vagy átiratni.

Az eladott zálogtárgyakból befolyt töblet átvételére az illető zálogjegy tulajdonosai felszólittatnak.

A vevő tartozik a vételárt rögtön lefizetni és a tárgyat elvitetni

Kolozsvártt, julius 21-kén, 1869.

A kir. szab. zálogkölcsön-társulat igazgatósága.

(405) (3—3)

(420) Kolozsvártt a (2—*)

nagy Bazárban

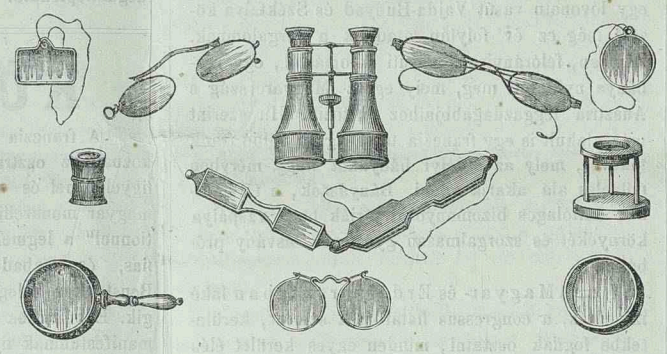

csont-, aczél-, tájok- és nemes érczfoglalatú fehér és szines szemüvegek, szinházi látcsövek, kukucsok, egyes lencsék, optikai tükrök, mikroskopok sat. sat. nagy választékban és jutányosan kaphatók.

Külső megrendeléseknél kéretik a szükségelt szemüveg megnevezése és az üveg számának megjelölése.

☛ Árjegyzék kivánatra ingyen és bérmentesen.

CSAPÓ SÁNDOR.

(395) 19/8 (15—20)

A valódiság **biztositása** mellett. Ajánlandó **emlékeztetés!** A valódiság **biztositása** mellett.

Dr. Béringuier cs. k. szabadalmazott **növénygyök-olaja** eredeti üvegcsében 1 frt o. é.

Dr. Béringuier cs. k. szab. növénygyökolaja menten minden ártalmas keveréktől, a legalkalmatosabb növényalkatrészekből és olajos anyagokból összeállitva, széntartalommal gazdagon ellátva, melynek rendkiviili hatását az ujabbi kisérletek oly tagadhatlanul bebizonyitják, a hasonló készitmények legjobbjai közé sorozható, és bizonyára minden előkelő piperének különös diszére fog válni.

Balzamos Olajbogyó-szappan eredeti csomagokban 35 kr o. é.

A balzsamos olajbogyó-szappan nem csupán tisztitó, hanem puhitó és üditő tulajdonságánál fogva is minden a teljesen jó pipere- és egészségiszappantól megkivántató követeléseknek megfelel, és ezért mint enyhe és egyszersmind hatásos napi mosdószer még a leggyengédebb és legérzékenyebb bőrü nők- és gyermekeknek is alkalmilag ajánlható.

Dr. Suin de Boutemard FOG-PASTAJA 1/1 és 1/2 csomagokban 70 és 35 kr o. é.

Dr. Suin illatos **fogpastája** vagy fogszappana különösen kedvelt és legátalánosabb és legbiztosabbnak elismert szer a fogak és foghús épentartása és szépitésére, sokkal kellemesebben és gyorsabban tisztitja, mint a különféle fogporok, egyszersmind az egész szájüregnek igen jótékony és kedves üdeséget ád.

Dr. BERINGUIER növényi hajfestőszere teljesen tokban kefével és czésszével 5 ft.

Dr. Beringuier hajfestőszere minden szakértő és az összes fogyasztók által mint tökéletesen a czélnak megfelelő és egyátalában ártalmatlan szernek ismertetett el a haj és szakál, szintugy a szemöldök tetszés-szerinti szinü festésére, a nélkül, hogy a bőrt beszenyezné vagy szagot hagyna hátra; használata igen könnyü, és az ezen festék által helyrehozott hajszin igen természetes szinü.

Növényi RUD-HAJKENŐ ára darabonként 50 kr o. é.

Ezen **Dr. Lindes** kir. vegyészeti tanár hitelessége alatt Berlinben, **tisztán növényi alkatrészekből** összeállitott **rud-hajkenőcs** a haj növésére jótékonyan hat, és azt puhán tartja és a kiszáradástól megóvja; e mellett szép fényt és ruganyosságot kölcsönöz, és egyuttal különösen igen alkalmas a haj összetartására.

Dr. BERINGUIER L. illatos-gyógy **KORONA-SZESZE** (a kölni viz quintessentiája.) Eredeti üvegekben 1 frt 25 kr és 75 kr o. é.

Dr. Béringuier L. cs. kir. szab. korona-szesze a legfinomabb illó égényszesz a jóillatu, éltető és erősitő, a növényvilág kifejtetlen és becsesb alkatrészeivel olymódon van összekötve, hogy nem csak illatos- és mosdóviz, hanem mint kitünő segédszer az éltető erő felviditására és az idegek erősitésére szolgál.

Dr. Koch NÖVÉNY-CZUKORKÁI 1/1 és 1/2 dobozokban 70 és 35 kr o. é.

A porosz. kir. kerületi orvos **Dr. Koch növényczukorkái**, tekintve a kitünőbb füvek és növények nedveinek dústartalmu alkatrészeit szakadatlanul jónak bizonyult be a köhögés, rekedtség, torokszáradás, nyálkásodás stb. ellen, a mennyiben mindezen esetekben enyhitőleg, ingercsilapitólag és különösen jótékonyan hatnak.

Dr. HARTUNG CHINA-HEJ-OLAJA lepecsételt és az üvegbe nyomott bélyeggel. Egy üveg ára 85 kr o. é.

Egy előrehaladott, gondos, tudományos elismerés szerencsés eredményének a **Dr. Hartung-féle szab. hajnövesztő-szerek** vannak rendelve magukat hatásukban kölcsönösen kiegészíteni: a mint a **chinahéj-olaj** a hajfentartására szolgál, ugy a **növényi-kenőcs** a hajnövésének felelevenitésére és elömozditására van rendelve; az első a haj ruganyosságát és szinét emeli, ugy az utóbbi megóvja a haj idő előtti szürkülését és kihullását, a mennyiben a fejbőrnek egy uj, jótevő anyagot kölcsönöz és a hajhagymát a legerőteljesebben táplálja.

NÖVÉNY-HAJKENÖCS bepecsételt és a tégelybe nyomott bélyeggel. Egy tégely ára 85 kr o. é.

Dr. BORCHARDT illatos-gyógy **NÖVÉNY-SZAPPANA** bepecsételt csomagban 42 kr o. é.

Dr. Borchardt tudományos alapok után pontosan kiszámitott és általában szerencsésen összeállitott illatos-gyógy **növény-szappana**, jellemző = eddig elérhetlen = előnye által, minden eddig létező hasonló pipereczikkek közt elvitathatlanul az **első helyet** foglalja el és egyszersmind nagy dicsérettel használtatik **mindenféle fürdőkhöz.**

A fennebbi összes jeles tulajdonságaik miatt jelesnek bizonyult czikkek az eredeti árakon mindig készletben vannak:

Kolozsvártt: WOLFF J. és ENGEL J. gyógyszerészeknél, valamint:

Beszterczén: Kelp Ferencz; és Dietrich & Fleischer. **Brassóban**: Stenner F.; és Jekelius Ferdinánd gyógysz. **Déván**: Bosniák A. **Dézsen**: Krémer Samu. **Nagy-Enyeden**: Horváth Ferencz. **Erzsébetvárosban**: Schmidt A.; **Fogaras**: Megay A. Gust. gyógysz. **K.-Fejérvártt**: Matherny Emil. **Kézdi-Vásárhelyt**: Fejér Lukács. **Kőhalomban**: Szentpéteri Ján. **Maros-Vásárhelyt**: Fogarasi J. D.; **Medgyesen**: Breckner Károly; és Vándory & Brandsch. **Segesvártt**: Misselbacher J. B. & fiai. **Sz.-Ujvárt**: Placsintár és fia gyógysz. **Sz.-Régenben**: Kinn János G. és Wachner Traugott. **Szász-Sebesen**: Weissörtel Ad. G.; **Szebenben**: Zöhrer J. F. és Lurz János. **Székely-Keresztúron**: Binder Márton. **Sepsi-Szentgyörgyön** Zsigmond és Bogdán. **Sz.-Udvarhelyt**: Kauntz J. A. gyógysz.; **Szeredában**: Gozsy A.; **Sz.-Somlyón**: Ruszka Ignácz. **Tasnádon**: Szongott Jakab. **Tordán**: Rigó Fr. J. és Wolff G.; **Zalathnán**: Sterzing József gyógysz.

(437) (1—3)

Ház eladás

A kétvizközt **383** szám alatti házastelek örök áron eladó, akár Szent-Mihály naptól fogva bérbe kiadó.

Értekezhetni belső-magyar-utczában 322 szám alatti ház emeletén.

(438) (1—6)

Ékszerészeknek és aranymiveseknek ajánlja magát

AUGUSTIN A.

gyürügyára **Bécsben**, Gumpendorfstrasse Nro 49.

legjobban rendezett *„pecsétnyomó-," „disz-"* és *„csürlőgyürü-"* raktárával fémjelzett aranyból, a legolcsóbb árban. Beküldött drágakövek r. jz szerint vagy másképp izletesen tétetnek gyürübe. *Megrendelések vidékről azonnal pontosan teljesittetnek.*

Drágakövek, törékarany és *régi ezüst* a legmagasabb árban vásároltatnak.

Haszonbér.

Egy 270 holdból álló birtok (140 szántó és 130 kaszáló) Alcsik legtermékenyebb vidékén **Sz-Imrén**, nagyobb részt első osztályu, a legjobb karban levő föld, ha kivántatik, **fundus instructussal** együtt, s két, a jószághoz tartozó **malommal** illő feltételek mellett **haszonbérbe kiadandó szent Mihályaptól kezdve több évekre.** Bővebb felvilágositást szerez hetni Kolozsvártt, a főörhely melletti szegletháznál Szigethy Józsefnél; Csik-Topliczán Lázár Domokosnál és Kelementelkén báró Szentkereszty Andornál, u. p. Nagy-Kend. (440) (1—3)

(449) 19/8 (21—24)

☛ Különös figyelmre méltó!

Sem az üzletileg érték nélküli jutalom-érmek, vagy udvari szállitói czimek, sem az alkalmatlan s már tulságos hirlapi reclameok által eszközölt épen nem irigylendő hir után kapkadva, hanem egyedül valódi polgáriasön, higgadtan és szilárdul haladva, ajánlom a t. cz. férfi közönségnek sok év óta fennálló s minden idényre jól ellátott

ruha-raktáramat

Bécsben, Stadt, Rothenthurmstrasse (Hotel zum oestreichischen Hof)

azon biztositással, hogy a raktáramban találtató s üzletemben készült **ruhadarabok** *nem könnyü, avult, mindenhol olcsón összevásárolt, régi, többnyire csak félvalódi, gyapottal vegyitett avadék-kelmékből, melyek pillanatra a szemet elvakitják, vannak összeférczelve, hanem általában a* **legszilárdabb, legvalódibb, legdiszesebb** *és* **legdivatosabb, szinre** *és* **minőségre** *nézve legtartósabb kelmékből a leglelkiismeretesebben készitvék, a miért is én készitményeimet csak azon első ruhakészitők czikkeivel hozhatom jogosan hasonlatba, a kiknek czége, valamint az enyém is, ugyan még hirlapilag nem volt hirdetve, hanem azért régen szerzett jó hirnévnek örvendenek, s azért mindenkinek, a ki jó czikket kiván, ajánthatók.*

Téli kabátok	. . . .	*o. é.*	*30 frttól*	*70 frtig,*	
Fel ö-öltönyök	. . . .	„ „	*20*	„ *48*	„
Salonfrakkok és kabátok		„ „	*24*	„ *45*	„
Jaquet-ok	. . . .	„ „	*18*	„ *40*	„
Vadászkabátok	. . .	„ „	*16*	„ *30*	„
Pongyolakabátok	. . .	„ „	*12*	„ *45*	„
Nadrágok (fekete Salon)		„ „	*12*	„ *18*	„
dtto téli	. .	„ „	*12*	„ *22*	„
Mellények (különfélék)	.	„ „	*5*	„ *20*	„
dtto fehér	.	„ „	*7*	„ *10*	„

Mindenféle utazó és városi bundák különböző árakban.

Kivánságra kelme-mustrák küldetnek, általában mindennemü **utazó-, vadász-, utczai-** *és* **Salon-ruhadarabok** *mérték szerint gyorsan elkészittetnek s felpénz és utánvét mellett pontosan elküldetnek.*

Levélbeli megrendeléseknél mértékül a felső mell szélessége, a derék szélessége, illetőleg a lépés hossza melléklendő.

Nem találó ruhadarabok szivesen és nehézség nélkül becseréltetnek.

JERABEK GYÖRGY,

férfi-ruhakészitő Bécsben.

Raktár: Stadt, Rothenthurmstrasse.

(Hotel „Oestreichischer Hof."

Nyomatott az ev. ref. fötanoda betüivel (Bel-farkasutcza 74 sz.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.